

Tresor parroquial i elements artístics

Granollers

Ubicació

Comarca:	Vallès Oriental
Lloc/Adreça:	Església parroquial de Sant Esteve. Plaça de l'Església, s/n. Museu de Granollers. Carrer d'Anselm Clavé, 40-42.
Emplaçament	Al nucli antic de Granollers
Alçada:	146
Coordenades:	
Latitud:	41.607829366367
Longitud:	2.2865317236397
UTM Est (X):	440551
UTM Nord (Y):	4606481

Classificació

Número de fitxa	08096 - 365
Àmbit:	Patrimoni moble
Tipologia	Col·lecció
Estil / època:	Modern Renaixement Rococó Contemporani Neoclàssic
Segle	XVI-XIX
Autoria de l'element:	Desconeguda
Estat de conservació	Bo
Protecció	Física
Tipus de protecció:	Inexistent
Accés	Restringit
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada accessible
Titular:	Bisbat de Terrassa (Carrer de Vinyals, 47, 08221 Terrassa)
Fitxes associades:	

[Església parroquial de Sant Esteve](#)

[Església parroquial de Sant Esteve](#)

[La Rectoria](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dg., 19/11/2023 - 23:45
Data de la darrera revisió: dg., 19/11/2023 - 23:45

Descripció

A l'església parroquial de Sant Esteve de Granollers es conserven alguns objectes d'interès artístic, especialment d'orfebreria i datables entre els segles XVI i XX. Del tresor de l'església en destaquem sis calzes, un copó, una Veracreu, un encenser, una imatge de la Verge del Roser i una de Sant Esteve.

L'exemplar més antic és un calze de plata daurada. El peu, de forma flordelisada, i el nus central hexagonal són del segle XVI, mentre que la resta del calze és posterior. Un segon calze d'argent és d'estil rococó i un altre és neoclàssic, ambdós del segle XVIII. Un altre calze és d'estil imperi (segle XIX) i els dos darrers són datables al segle XX, un d'ells neogòtic. El copó és també de plata i presenta abundant decoració. La Veracreu és de braços calats, seguint una tipologia renaixentista, però que a Catalunya perdurà en el temps. L'encenser, piriforme, és del segle XIX. La Verge del Roser és una obra del segle XIX i es conserva la marca de l'argenter. La imatge de Sant Esteve està feta de plata burinada (DANTÍ, 1997).

Existeix una còpia, feta l'any 1943 per Alfons Serrahima, de la custòdia feta el 1561 per Gracià Ferràs i Miquel Boygues, de Barcelona. L'original va desaparèixer el 1936. També existia una creu processional feta per Gracià Ferràs i daurada per Perot Oller el 1555. Va desaparèixer així mateix el 1936 (DANTÍ, 1997).

Altres elements artístics destacables de l'església (alguns dels quals conservats al Museu de Granollers) són els següents:

MÈNSULES: Es conserven deu mènsules al Museu de Granollers. Es tracta d'elements encara amb trets romànics però ja comencen a evolucionar cap el gòtic. Destaquen figures antropomòrfiques, monjos cantaires, animals reals o fabulosos, cares humanes (DANTÍ, 1997).

CAPITELLS ROMÀNICS DE LA PORTA: Es conserven dos capitells tallats en pedra calcària i decorats amb motius vegetals per les quatre cares. Ambdós són de tradició coríntia evolucionada amb dos registres de fulles d'acant amb les puntes cap avall. Es tracta d'elements típics de la segona meitat del segle XII i inicis del segle XIII (DANTÍ, 1997).

TRONA GÒTICA: Es una bona mostra de fusteria tardo-gòtica amb traceries on es pot veure en una cara la Verge i en l'altre Sant Domènec de Guzmán. Es conserva al Museu de Granollers. (DANTÍ, 1997).

PICA BAPTISMAL: Presenta grans estries helicoidals que formen dotze cares còncaues amb arestes. La copa és carejada, té nus i peu, i està feta amb pedra de Girona. Tres de les cares presenten relleus, en una hi ha la Verge amb el Nen i a les dues dels costats hi ha sengles orants. Es pot datar al segle XVI. Antigament aquesta pica era situada als peus de l'església, on hi havia el baptisteri. Actualment encara es conserva a l'església (DANTÍ, 1997).

Història

La primera notícia documental que es coneix d'una església dedicada a Santa Esteve a Granollers es troba en un document del cartulari de Ripoll del 25 de juny de 972, però no es té constància que quedi cap resta d'aquesta primitiva construcció. Ja es citada com a parròquia l'any 1001, en una escriptura d'empenyorament d'un alou situat a les parròquies de Sant Esteve de Granularios i Sant Julià de Palaciolo. Se sap que el 1065 l'església tenia dedicació a Sant Joan, segons consta en un testament. Entre els segles XI i XII aquest primitiu edifici fou substituït per un altre, del qual se'n van trobar restes durant les excavacions fetes entre 1940 i 1942, quan s'inicià la construcció de l'església actual. A finals del segle XII hi ha constància de llegats per a l'obra del temple.

Aquesta segona església, romànica, era d'una sola nau, d'uns 13 m de llarg per 5'50 m d'ample, amb absis semicircular orientat a llevant i la porta d'entrada a ponent. Al segle XV es trobava en mal estat, i això, juntament amb l'augment de la població, motivà la construcció d'una nova església, ja d'estil gòtic, entre mitjans segle XV i inicis del segle XVI. El campanar, adossat a la part nord del mur oest de l'església, ja deuria estar construït a principis del segle XVI. El 1508 es diu que el cloquer del campanar tenia quatre campanes. Així mateix, en el testament de Bruniquer (1561-1641) s'explica el trasllat de les tombes de la seva família amb motiu de les obres del campanar i del cor. Les sepultures havien estat traslladades del fossar a un indret davant del portal gòtic en època del seu pare i del seu avi (DANTÍ, 1997).

Aquesta nova església mesurava 35 m de llarg i 11 m d'amplada, amb capelles laterals més baixes que la nau central. A la façana sud el portal, de brancals i arquivoltes amb llinda i timpà apuntat. Al damunt tenia un guardapols rematat amb una creu i decorat per òculs i florons. A les arquivoltes hi havia petits capitells amb decoració vegetal i mascarons. El paviment interior de l'església estava format per cairons de color groguenc. A l'interior del temple el presbiteri estava una mica alçat de la resta del temple, i els elements arquitectònics estaven pintats. El cor estava sobre un arc carpanell rebaixat als peus de la nau, i tenia una barana amb òculs calats (DANTÍ, 1997).

Aquesta església gòtica fou ampliada per la part nord els segles XVII i XVIII, amb diferents capelles i sagristies. La primera fou la capella del Roser, de principis del segle XVII. Al costat d'aquesta hi havia la capella de la Sang, que, probablement, havia estat una sagristia en altres temps. El 1744 hi ha notícies d'obres que s'estan fent per a la capella de la Verge dels Dolors, i es parla també d'una capella fonda o del Santíssim Sagrament.

L'any 1660 l'església tenia els següents altars: el Major, dedicat a Sant Esteve; al costat de l'Evangeli hi havia els de Santa Maria (l'antiga), Sant Miquel, Sant Pere, Sant Salvador, Santa Magdalena, el Roser, Santa Creu i el Crist Crucificat. Al costat de l'Epístola hi havia els de Sant Joan, Sant Bartomeu, Sant Antoni, el Sant Esperit, Sant Sebastià i Sant Eloi i Sant Jaume. De tota manera, el nombre d'altars va anar variant amb el temps (DANTÍ, 1997).

Entre els elements ornamentals interiors que tenia cal destacar l'altar del Roser, d'estil renaixentista-barroc, datat al 1635; l'altar de Santa Llúcia, barroc xorigueresc; l'altar de Sant Josep (barroc) o la creu processional de 1555. Tot això fou destruït l'any 1936. Un element que sí s'ha conservat és el gran retaule de Sant Esteve que decorava l'altar major (1497), obra dels germans Pau i Rafael Vergós i continuat, a la mort del primer, per Rafael i el seu pare Jaume. Es va salvar pel fet d'haver estat retirat des del 1879. El 1917 fou venut a l'Ajuntament de Barcelona per tal de contribuir a sufragar la construcció del nou Hospital de Granollers, i avui aquest retaule es conserva al Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC). També es van salvar la pica baptismal, un tros de la trona d'estil gòtic provençal i els capitells de la portalada romànica.

L'any 1705 el rector Josep Vila, per mitjà del bisbe de Barcelona Benet Sala, obtingué del papa Climent XI les relíquies de Sant Plàcid (copatró de la Parròquia), les quals entraren solemnement en processó el 2 de juliol del 1705 (BAULIES, 1986).

Ja al segle XX, durant la Guerra Civil el 20 de juliol de 1936 es va incendiar l'església de Sant Esteve junt amb altres de la ciutat: la dels frares de Sant Francesc, la de la Mare de Déu de Montserrat, la de les germanes Carmelites i l'església de Sant Julià de Palou. També el Centre Catòlic, les escoles de Sant Josep i les capelles dels sants de barri. Mesos després de ser incendiada, i malgrat l'opinió en contra del director general de Patrimoni de la Generalitat, Jeroni Martorell, i d'un sector important de granollerins, el comitè revolucionari va decidir enderrocar l'església de Sant Esteve. Entre els anys 1936 i 1937 la nau gòtica va ser totalment enderrocada i només en va quedar dempeus el campanar. Pel que fa a l'arxiu parroquial, tot i que algú l'havia emparedat per intentar salvar-lo, a l'enderrocament va restar al descobert i finalment va ser cremat. L'any 1940 es va iniciar la construcció de l'actual temple, obra de Josep Boada i Barba. La decoració interior fou obra de Sebastià Badia, amb l'excepció dels vitralls, l'únic element que guarda relació amb l'antic temple. L'església va ser consagrada el 25 d'agost de 1946.

Pel que fa a les campanes, l'any 1873, durant la tercera guerra carlina, els republicans van fondre'n el bronze per fabricar canons. I durant la Guerra Civil de 1936 l'església va tornar a quedar sense campanes, quan la Sant Esteve, l'Antònia i les altres foren despenjades i llançades damunt les runes de l'església (BAULIES, 1986), (GARRELL, 1960).

Bibliografia

DANTÍ RIU, Jaume (comissari) (1997). *Entra a l'església gòtica de Granollers*, Catàleg de l'exposició. Granollers, Museu de Granollers.

